

PSYKOANALYSENS SKADEVERKNINGAR

Om vi från filosofin övergår till psykologin, konstaterar vi att samma tendenser framträder även där, i de nyaste skolorna, och i en ännu farligare gestalt, ty i stället för att taga sig uttryck bara i enkla teoretiska åskådningar, finner de en praktisk tillämpning av ett mycket oroande slag. Ur vår synvinkel betraktade, är de mest "representativa" av dessa nya metoder de som är kända under den allmänna beteckningen "psykoanalys". Det skall för övrigt påpekas att genom en underlig brist på konsekvens detta sysslande med element, vilka ogensägligen tillhör den subtila verkligheten, likafullt hos många psykologer alltjämt är parat med en materialistisk inställning, som antagligen beror på deras tidigare utbildning och även på den okunnighet de svävar i rörande den verkliga beskaffenheten av dessa element som de inför (1). Är det icke ett av den moderna vetenskapens mest egendomliga drag att den aldrig vet exakt vad den egentligen har med att göra, ens när det bara handlar om krafter från det kroppsliga området? För övrigt säger det sig självt att en viss "laborierpsykologi", ett resultat av den begränsnings- och materialiseringsprocess i vilken universitetsundervisningens "filosofisk-litterära" psykologi endast utgör ett mindre framskridet stadium och ett slags underordnad gren av fysiologin, alltjämt samexisterar med de nya teorierna och metoderna. Och det är om denna det gäller som vi tidigare sagt om de försök man gjort att reducera själva psykologin till en kvantitativ vetenskap

Det ligger för visso mycket mer än blott en fråga om ordbruk i det faktum, vilket i sig är mycket talande, att den nuvarande psykologin aldrig betraktar annat än det "undermedvetna" och icke det "övermedvetna", vilket logiskt borde vara det förstnämndas motstycke. Här har vi otvivelaktigt uttrycket för ett begreppsomfång, som rör sig uteslutande i det lägre, det vill säga den del som här hos människan liksom annorstädes i den kosmiska miljön svarar mot de "sprickor", genom vilka de mest "olycksbringande" av den subtila världens inflytanden tränger in, vi kunde rent av säga de inflytanden som har en i verklig och bokstavlig mening "infernalisk" karaktär (2). Somliga brukar också som synonym eller likvärdig med "undermedvetet" termen "omedvetet", som bokstavligen fattad förefaller hänföra sig till en ännu lägre nivå men som sanningen att säga svarar mindre exakt mot verkligheten. Om det varom fråga är verkligen vore omedvetet, inser vi sannerligen inte hur det vore möjligt att tala om det, och allra minst i psykologiska termer. Och för övrigt: på vilken grund annat än av en blott materialistisk eller mekanistisk fördom skulle man medge att det i verkligheten finns något omedvetet? Hur därmed än förhåller sig, bör man märka också den egendomliga illusion som förmått psykologerna att betrakta tillstånd såsom "djupare" i den mån de endast är lägre. Finns icke däri liksom ett kännetecken på tendensen att gå emot andligheten, som är det enda som kan vara verkligt djupt, eftersom den ensam avser tillvarons princip och själva centrum? Å andra sidan: eftersom psykologins område icke alls är utsträckt uppåt, förblir givetvis det "övermedvetna" lika främmande och stängt för den som någonsin förut. Och när den råkar stöta på något som har med detta att göra, försöker den helt enkelt införliva det och därvid likställa det med det "undermedvetna". I synnerhet detta är det nära nog oföränderliga i dess föregivna förklaringar rörande sådant som religion, mystik och även vissa sidor av de österländska lärorna såsom yogan. Och i denna förväxling av det högre med det lägre finns redan något som egentligen kan betraktas såsom utgörande en verklig undergrävande verksamhet.

Låt oss också göra den anmärkningen att med sin vädjan till "det undermedvetna" psykologin liksom även "den nya filosofin" tenderar att allt mer förena sig med "metafysiken" (3). Och i samma mån närmar den sig ofrånkomligen, fastän kanske utan att vilja det (åtminstone vad gäller dem av dess representanter som trots allt vill förbli materialister), spiritismen och

andra mer eller mindre liknande företeelser, som alla definitivt stöder sig på samma dunkla element av de lägre psykiska krafterna. Om dessa företeelser, vilkas ursprung och beskaffenhet är mer än suspekta, sålunda spelar en betydande roll i "banbrytande" och med den nyaste psykologin förbundna rörelser och om denna psykologi skulle lyckas, om så vore på en smygväg men just därigenom mycket lättare än genom metafysiken, som fortfarande dryftas i vissa kretsar, införa de ifrågavarande elementen i det som gäller såsom "officiell" vetenskap, är det mycket svårt att tro att denna psykologi i världens nuvarande tillstånd skulle kunna ha någon annan roll än att aktivt bidra till den andra fasen i den antitraditionella aktionen. Också den vanliga psykologins nyss nämnda anspråk på att införliva och i det "undermedvetna" tvinga in vissa företeelser, som genom själva sin natur fullständigt undgår den, hör samman endast med det som vi kunde kalla den infantila sidan av denna roll, oaktat dess ganska tydligt undergrävande karaktär, ty dylika förklaringar, liksom de "sociologiska" förklaringarna av samma företeelser, är i grunden av en "simplistisk" naivitet, som ibland går ända till enfald. Hur som helst är detta ojämförligt mindre allvarligt i sina faktiska följder än den verkligt "sataniska" sidan, som vi nu skall noggrannare betrakta vad avser den nya psykologin.

Denna "sataniska" natur framträder med en alldeles särskild tydlighet i de psykoanalytiska tolkningarna av symbolismen eller av det som med rätt eller orätt har givits som sådan. Vi gör detta förbehåll, emedan det på denna punkt liksom på så många andra torde finnas, om man ville gå in på detaljerna, många distinktioner att göra och många missuppfattningar att skingra. För att taga bara ett betecknande exempel: en dröm, vari en "övermänsklig" inspiration kommer till uttryck, är i sann mening symbolisk, medan en vanlig dröm icke alls är det, vad det yttre skenet sedan än må vara. Det är givet att också de tidigare skolornas psykologer mycket ofta sökte på sitt sätt förklara symbolismen och lämpa den efter sina egna föreställningar. I ett dylikt fall, om det verkligen rör sig om symbolism, innebär dessa med rent mänskliga element gjorda förklaringar här som överallt annars, där man har att göra med företeelser av traditionellt slag, ett misskännande av allt som i dessa utgör det väsentliga. Om det däremot verkligen handlar om blott mänskliga ting, är det endast en falsk symbolism, men själva faktum att man betecknar det med detta namn innebär återigen samma misstag om den sanna symbolismens natur. Detsamma gäller de betraktelser psykoanalytikerna anställer, men med den skillnaden att man då inte längre bör tala endast om det mänskliga, utan till stor del även om det "undermänskliga". Man står denna gång inför det som icke längre är blott ett neddragande, utan ett fullständigt undergrävande. Och allt undergrävande, även om det åtminstone omedelbart beror enbart på oförstånd och okunnighet (vilka för övrigt är det som bäst lånar sig till att utnyttjas för ett dylikt bruk), är alltid i sig egentligen "sataniskt". För övrigt utgör de psykoanalytiska tolkningarnas allmänt sett oädla och fränstötande karaktär ett osvikligt "märke" i detta avseende. Och det som enligt vårt sätt att se dessutom är särskilt talande är att, som vi annorstädes (4) visat, samma "märke" återfinns just också i vissa spiritistiska manifestationer. Det krävs säkerligen mycken god vilja, för att icke säga fullständig blindhet, för att återigen icke se detta såsom något annat än ett "sammanträffande". Psykoanalytikerna kan naturligtvis i de flesta fall vara lika omedvetna som spiritisterna om vad som verkligen döljer sig under allt detta, men bådadera förefaller i lika grad "styrda" av en subversiv vilja, som i båda fallen använder element av liknande, om icke exakt samma slag. Detta är en vilja som, oavsett vilka väsen den förkroppsligar sig i, för visso är mycket medveten åtminstone i dessa och svarar på avsikter, som nog mycket skiljer sig från allt som de kan föreställa sig vilka endast är de omedvetna redskap, varigenom denna vilja utför sin verksamhet.

Under dessa förhållanden är det blott alltför tydligt att psykoanalysens främsta användning, nämligen dess terapeutiska tillämpning, icke kan vara annat än ytterst farlig för dem som underkastar sig den och även för dem som utövar den, ty dessa ting hör till dem som man aldrig ostraffat sysslar med. Det torde inte vara överdrivet att se den som ett av de medel man

särskilt satt in för åstadkomma största möjliga obalans i den moderna världen och föra denna till sin slutliga upplösning (5). Vi tvivlar icke på att de som praktiserar dessa metoder tvärtom är mycket övertygade om det välgörande i sina resultat. Men det är just på grund av denna illusion, som deras spridning har möjliggjorts, och det är däri man kan se hela den skillnad som finns mellan dessa "utöwares" avsikter och den vilja som råder över detta arbete, vari de endast blint medverkar. I verkligheten kan psykoanalysen inte ha någon annan verkan än att föra upp till ytan och göra klart medvetet hela innehållet i den "bottensats" hos väsendet som utgör det som man kallar det "undermedvetna" i egentlig bemärkelse. Detta väsen förutsätts redan vara psykiskt svagt, då det ju i annat fall icke skulle känna minsta behov av att tillgripa en dylik behandling. Väsendet är därmed så mycket mindre förmöget att motstå detta "undergrävande" och löper en allvarlig risk att ohjälpligt sjunka ner i detta kaos av ovist lös-släppta dunkla krafter. Och om väsendet trots allt lyckas undslippa detta, kommer det likväl under hela återstoden av livet att behålla en prägel därav som blir liksom en outplånlig "fläck".

Vi vet noga att somliga här kommer att anföra sina invändningar, under det att de åberopar en likhet med "nedstigningen i helvetet", såsom denna förekommer i de inledande skedena av initiationsprocessen. Men en dylik jämförelse är fullständigt felaktig, ty i sina olika ändamål har de ingenting gemensamt, och för övrigt är inte heller förutsättningarna desamma för den som i det ena och det andra fallet "genomgår processen". Det enda man kan tala om är ett slags profan parodi, och även detta torde räcka för att det som det handlar om snarast skall få en oroande karaktär av "efterapning". Sanningen är att denna föregivna "nedstigning i helvetet", som icke åtföljes av någon "återuppstigning", helt enkelt är ett "fall i dypölen" enligt den symbolism som brukades i vissa av forntidens mysterier. Man vet att denna "dypöl" hade sin sinnebildliga framställning på den väg som ledde till Eleusis och att de som föll däri var de profana som fordrade initiation utan att motsvara kraven för att erhålla den och som alltså var offer enbart för sin egen fräckhet. Vi skall bara tillägga att det faktiskt finns dylika "dypölar" i den makrokosmiska ordningen liksom även i den mikrokosmiska. Detta hänger omedelbart samman med frågan om det "yttersta mörkret" (6), och man torde härvidlag kunna hänvisa till vissa evangelietexter, vilkas innebörd överensstämmer exakt med det som vi just angivit. I "nedstigningen till helvetet" uttömmar väsendet slutgiltigt vissa lägre möjligheter för att sedan kunna uppstiga till det högre tillståndet. I "fallet i dypölen" däremot vinner de lägre möjligheterna makten över väsendet, behärskar det för att slutligen fullständigt dränka det.

Vi har här också just talat om "efterapning". Intrycket av en sådan förstärks genom andra iakttagelser, såsom den av symbolismens förvrängning, som vi angivit. Denna förvrängning tenderar för övrigt att utbreda sig till allt som i sitt väsen innefattar "övermänniska" element, såsom framgår av inställningen till religionen (7), och även till läror av metafysiskt och initiatiskt slag, såsom yoga. Inte heller dessa läror slipper undan detta nya slags tolkning, utan somliga går så långt att de liknar dessa lärors metoder för andligt "förverkligande" vid psykoanalysens terapeutiska förfaranden. Här har vi något ännu värre än de grövre förvanskningar som också är gängse i Västerlandet, såsom den som betraktar samma yogametoder såsom ett slags "gymnastik" eller terapi av blott fysiologiskt slag, ty dessa förvanskningar är just genom sin grovhet mindre farliga än de som framträder i en subtilare form. Orsaken därtill är icke endast att dessa senast nämnda riskerar att förleda sådana som de förut nämnda inte får i sitt våld. Denna orsak finns säkerligen, men det finns också en annan, som har en mycket allmännare omfattning, nämligen den enligt vilken de materialistiska föreställningarna, såsom vi förklarat, är mycket mindre farliga än de som vädjar till de lägre psykiska krafterna. Naturligtvis är det rent andliga målet, vilket ensamt väsentligen utgör yogan som sådan och utan vilket själva bruket av ordet "yoga" endast blir ett verkligt förlöjligande, inte mindre fullständigt misskänt i det ena fallet såsom i det andra. Faktiskt är yoga lika litet psykoterapi som fysioterapi, och dess metoder är varken på något sätt eller i någon grad en behandling för

sjuka eller obalanserade av något som helst slag. Så långt därifrån är dessa metoder att de tvärtom är avsedda uteslutande för varelser, som för att kunna förverkliga den andliga utveckling, som är dessa metoders enda berättigande, redan på grund av sina blotta naturanlag bör vara så fulländat balanserade som möjligt. Härefter ryms förutsättningar som lätteligen inses bestämt höra till frågan om kvalifikationerna för initiation (8).

Därmed är ännu icke allt sagt, och det finns rent av något annat ifråga om ”efterapning” som kanske är ännu mer värt att framhålla än allt vi hittills nämnt. Detta är det tvång som åläggs envar som vill yrkesmässigt praktisera psykoanalys att först själv ”gå i psykoanalys”. Detta innebär framför allt erkännandet av faktum att det väsen, som har underkastat sig denna operation, aldrig mer är sådant som det var dessförinnan eller, som vi nyss sade, att den på väsendet sätter en outplånlig prägel, liksom initiationen gör, men på något sätt omvänt, då det i stället för en andlig utveckling här handlar om en utveckling av den lägre psykismen. Å andra sidan föreligger här en tydlig imitation av den överföring som sker vid initiationen. Men med tanke på skillnaden i natur mellan de inflytanden som gör sig gällande och eftersom det likväl finns ett verkligt resultat, vilket inte gör det möjligt att betrakta saken såsom inskränkt till bara en enkel skenbild utan verklig betydelse, torde denna överföring i verkligheten snarare kunna jämföras med den som tillämpas på magins och närmare bestämt häxeriets område. Det finns för övrigt en mycket dunkel omständighet vad avser denna överförings själva ursprung. Emedan det uppenbarligen är omöjligt att ge andra något som man själv inte äger och för övrigt psykoanalysen uppfunnits helt nyligen, varifrån har då de första psykoanalytikerna mottagit de ”krafter” som de delger sina lärjungar, och hos vilka har de själva först ”gått i psykoanalys”? Denna fråga, som bara är logisk, åtminstone för envar som förmår reflektera en smula, är nog mycket påträngande, och man kan starkt betvivla att den någonsin får ett tillfredsställande svar. Men sanningen att säga behöver man inte något sådant svar för att i en dylik psykisk överföring igenkänna ett annat ”märke”, som genom de jämförelser det föranleder sannerligen är olycksbådande: psykoanalysen företer i detta avseende en ganska hemsk likhet med vissa ”djävulens sakrament”!

Noter

(1) Freud själv, psykoanalysens grundare, är ett mycket typiskt exempel på detta synsätt, ty han har aldrig upphört att utropa sig materialist. – En anmärkning i förbigående: varför är de främsta representanterna för de nya tendenserna, såsom Einstein i fysiken, Bergson i filosofin, Freud i psykologin och många andra av mindre betydelse nästan allesammans av judisk härkomst, om icke därför att det finns däri något som exakt motsvarar den vilsegångna nomadismens ”olycksbringande” och upplösande sida, vilken ofrånkomligen förhärskar hos judar, som lösgjort sig från den egna traditionen.

(2) På tal härom skall noteras att Freud i början av sin bok *Drömtydning* insatte detta mycket betecknande motto: ”*Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo*” (Vergilius, *Aeneiden*, VII, 312) [”Beveka de övre om ej jag förmår, skall jag röra de nedre.” Himmelens och underjordens gudar avses. Övers. anm.]

(3) Det var för övrigt den ”psykiske forskaren” Myers, som uppfann uttrycket ”subliminal consciousness” [under det dagsmedvetnas tröskel liggande medvetenhet, ö.a.], som i det psykologiska ordförrådet litet senare förkortades till ”subconscious” [undermedvetet, ö.a.].

(4) Se *L'Erreur spirite*, 2:a delen, kap. X.

(5) Ett annat exempel på dessa medel erbjuder oss det liknande bruket av slagrutekonsten, ty också där är det i många fall psykiska element av samma slags beskaffenhet som träder i verket, ehuru det skall erkännas att de inte visar sig från den ”vederstyggliga” sidan, vilken är så tydlig i psykoanalysen.

(6) Läsaren hänvisas här till det vi tidigare uppgivit om symbolismen rörande den ”Stora Försvarmuren” och berget *Lokâloka*.

(7) Freud har åt den psykoanalytiska tolkningen av religionen ägnat en hel bok, vari hans egna föreställningar sammankopplats med den från den "sociologiska skolan" härrörande "totemismen".

(8) Om ett försök att tillämpa de psykoanalytiska teorierna på den taoistiska läran, som också är av samma slag, se en studie av André Préau, *La Fleur d'Or et le Taoïsme sans Tao*, som är en ypperlig vederläggning.

Ovanstående text utgör kapitel XXXIV av René Guénons bok *Kvantitetens herravälde och tidens tecken*. Boken är en översättning från franskan av Lars Adelskog. Originalets titel är *Le Règne de la Quantité et les Signes des Temps*. Svenska översättningen © Lars Adelskog 2013. Eftertryck eller annan återpublicering, helt eller delvis, såsom elektronisk text på internet eller på annat sätt, förbjudes.